

Autorka: Karla Kubíčková

POPIS OSOBY, CHARAKTERISTIKA

1) Jaký může být člověk? Předtextová aktivita

postava	
obličej	
nos	
oči	
zuby	
vlasý	

2) Vyjádřete pantomimicky opozita.

hezký	ošklivý	dobrý	špatný
malý	velký	veselý	smutný
starý	mladý	čistý	špinavý
těžký	lehký	vysoký	nízký
rychlý	pomalý	štíhlý	tlustý

Autorka: Karla Kubíčková

3) Vyhledávejte opozita. Kterým z nich nerozumíte?

lehkomyslný	bezohledný	statečný	unavený
lakomý	protivný	čilý	falešný
optimistický	zodpovědný	sebevědomý	marnotratný
ohleduplný	pesimistický	poctivý	zbabělý
milý	štědrý	spořivý	nesmělý

4) Spojte věty, které k sobě patří.

Člověk, který je **domýšlivý**,

se nechlubí a stačí mu málo.

Člověk, který je **skromný**,

se můžeme vždy spolehnout.

Člověk, který je **důvěřivý**,

si o sobě hodně myslí.

Na člověka, který je **spolehlivý**,

nás umí ošidit a nemůžeme mu věřit.

Člověk, který je **sympatický**,

se málo unaví a stihne udělat hodně věcí.

Člověk, který je **lstivý**,

všem věří a snadno se nechá ošidit.

Člověk, který je **sobecký**,

se nám líbí na první pohled.

Člověk, který je **energický**,

myslí hlavně na sebe.

Tento materiál byl vytvořen za podpory Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí a MŠMT ČR.

Text 2

Je to energická a moc sympatická holka s veselou povahou a je hodná.

Má ráda volejbal, stejně jako já. Zajímá se i o atletiku.

I když nejsme kamarádky dlouho, ale dobře si rozumíme a jedna druhé se se vším svěřujeme.

Je fajn si s ní povídat, protože nejen mluví, ale dokáže taky poslouchat druhé.

Má štíhlé a dlouhé ruce. Stejně tak její prsty jsou jako stvořené pro hru na piano.

Když se zasměje, každý si všimne, že má bílé zuby.

Je docela vysoká a hodně štíhlá, spíš hubená.

Nos má krátký a trochu zploštělý. Oči má úzké a hnědé.

Má delší, černé, rovné vlasy s culíkem.

Chodí spíš sportovně oblečená, nosí kalhoty s páskem. Vlastně vůbec nevím, že bych ji někdy viděla v sukni.

Anka je sportovně nadaná.

Je jí 13 let, ale nechodíme spolu do třídy. Ona je z Poděbrad.

Říkáme jí Anka. Ona se vlastně nejmenuje Anka, ale Onorjargal Batsorig. Jenže tohle jméno skoro nedokážeme vyslovit.

Žije tady už 3 roky a docela dobře už mluví česky.

Anka je z Mongolska.

Osobní údaje: **Anka**   **já**

jméno		
země		
věk		

Popis:

postava		
obličej		
nos		
oči		
zuby		
vlasý		
oblečení		

Charakteristika:

vlastnosti		
zájmy, koníčky		

Osnova:	1. Seznámení s osobou	2. Vnější popis
3. Vnitřní charakteristika	4. Zájmy, koníčky	5. Zhodnocení

Autorka: Karla Kubíčková

5) Spojte slova s obrázky a doplňte přirovnání. Jsou podobná v jiných jazycích?

obrázek   blesk   perličky   uhel   proutek   liška   studánky

Má oči jako .....
 Má vlasy černé jako .....
 Má zuby jako .....
 Je hezký jako .....
 Je chytrý jako .....
 Je rychlý jako .....
 Je štíhlý jako .....

6) Najděte v textu shodné a neshodné přívlastky.

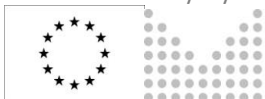
7) Utvořte otázky k jednotlivým replikám:

Anka je z Mongolska. ....
 Žije tady už 3 roky. ....
 Jmenuje se Onorjargal Batsorig. ....
 Je jí 13 let. ....
 Je z Poděbrad. ....
 Je docela vysoká a hodně štíhlá. ....
 Má delší, černé, rovné vlasy. ....
 Nos má krátký a trochu zploštělý. ....
 Oči má úzké a hnědé. ....
 Má krásné a bílé zuby. ....
 Chodí sportovně oblečená. ....
 Má ráda volejbal. ....

8) Doplňte slova do textu. Vyberte správnou variantu mužského a ženského rodu. Výsledný popis napište do sešitu.

Můj kamarád/ moje kamarádka je z ..... Jmenuje se .....
 ..... Poznal/a jsem ji/ho v .....
 Má ..... postavu a je ..... Má .....
 vlasy, ...nos, ... oči a ..... pusu.
 Často si obléká .....
 Mám ho/ji rád/a, protože je .....
 a ..... Víím, co rád/a dělá. On/ona rád/a .....

Tento materiál byl vytvořen za podpory Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí a MŠMT ČR.

Autorka: Karla Kubíčková

9) Popište některého ze svých kamarádů. Postupujte podle osnovy a využijte přirovnání ze cvičení 5).

10) Napište 5 slov, ke kterým můžeme přiřadit slovo VELKÝ.

.....

11) Napište 5 slov, ke kterým můžeme přiřadit slovo VELKÁ.

.....

12) Napište 5 slov, ke kterým můžeme přiřadit slovo VELKÉ.

.....

13) Doplňte koncovky 1. pádu a utvořte 4. pád podstatných a přídavných jmen:

Co to je?

Co máme?

mal__ pusa

-

.....

mal__ nos

-

.....

hezk__ oči

-

.....

štíhl__ postava

-

.....

bíl__ zuby

-

.....

širok__ nos

-

.....

štíhl__ ruce

-

.....

vysok __ čelo

-

.....

Kdo to je?

Koho vidíme?

chytr__ holka

-

.....

vesel__ kamarád

-

.....

dobr__ přítel

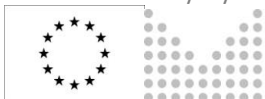
-

.....

nov__ spolužák

-

.....

Autorka: Karla Kubíčková

14) V čem se člověk od člověka na světě liší?

.....

.....

.....

.....

.....

15) Co je důležité pro to, abychom mohli všichni spolu žít? Vyluštěte křížovku a vysvětlete pojem!

Když člověk není mladý, je

Když člověk není malý, je

Když člověk není hubený, je

Když člověk není smutný, je

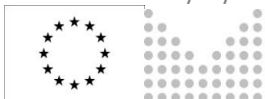
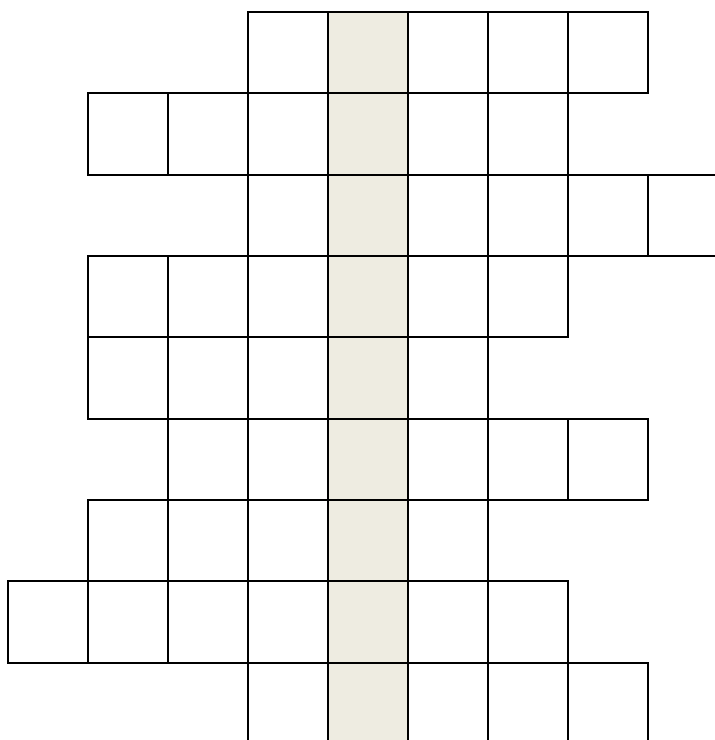
Když člověk není hloupý, je

Když člověk není dobrý, je

Když člověk není slabý, je

Když člověk není zdravý, je

Když člověk není ošklivý, je

Téma lekce: Popis osoby, charakteristika

Charakteristika materiálu:

Materiál je určen pro heterogenní skupinu obsahující jak české žáky, tak žáky s odlišným mateřským jazykem (ŽOMJ), nebo skupinu pokročilejších ŽOMJ v hodinách češtiny pro cizince.

Materiál se skládá z pracovního listu včetně autentického textu, aktivit (předtextových, textových a potextových), popisu jednotlivých aktivit včetně metodických poznámek, řešení pracovního listu a stručného plánu lekcí. S materiálem lze pracovat především v hodinách komunikační a slohové výchovy, ale zároveň i v hodinách gramatiky.

Materiál byl odzkoušen v ZŠ G-J v Kostelci nad Orlicí. Ve třídě byli přítomni dva středně pokročilí žáci z Arménie (6. a 8. ročník).

Cíl materiálu:

Obsahový cíl:

- Žák se seznámí s postupem popisu osoby.
- Žák se seznámí s přirovnáním.
- Žák se zapojí do diskuze „čím se člověk od člověka liší“, pochopí význam slova „tolerance“.

Jazykový cíl:

- Žák si vytvoří slovní zásobu k popisu osoby.
- Žák používá jazykové prostředky, vhodné pro danou komunikační situaci.
- Žák logicky popíše osobu s využitím osnovy. Vyhýbá se nadměrnému opakování slov „je“ a „má“.
- Žák procvičí opozita, pochopí jejich význam a dokáže je vhodně použít.
- Žák správně určí mužský, ženský a střední rod přídavných jmen.
- Žák správně používá koncovky 4. Pádu podstatných a přídavných jmen.
- Žák procvičí tvorbu otázky.
- Žák rozpozná shodný a neshodný přívlastek.

Podrobný popis aktivit s metodickými poznámkami:

Cvičení 1)

Jako předtextovou aktivitu můžeme zopakovat slovní zásobu. Třída vymýšlí shodné přívlastky k jednotlivým částem těla, ŽOMJ si zapisuje do tabulky, aby je později mohl využít.

Cvičení 2) Dynamická aktivita (může být i pantomimické bingo)

1. krok: Žáky rozdělíme do skupin. Každá skupina dostane jednu tabulku s adjektivy a cca 5 minut na rozmyšlenou. Potom po řadě vždy jedna skupina v zastoupení jednoho žáka pantomimicky vyjadřuje jedno adjektivum, a ostatní hádají a odškrtačují si.

2. krok: Poté by se skupiny rozpustily, a každý žák by dostal jednu kartičku z celé sady. Úkolem každého žáka (a zároveň všech najednou) by pak bylo

1. pantomimicky ztvárňovat příslušné adjektivum
2. najít k sobě žáka s adjektivem opačného významu
3. přitom celou dobu nemluvit

VARIANTA: První tabulka adjektiv by sloužila každému žákovi – úkolem by bylo ji rozstříhat a seřadit do opozit, žáci s OMJ by mohli mít k dispozici obrázky (např. ze starší verze Lídy Holé, Česky krok za krokem/Czech Step by Step) a pracovat např. v jedné skupině dohromady či po dvojicích.

Cvičení 3) Spojovačka opozit.

Žáci mohou pracovat samostatně nebo společně (třeba na interaktivní tabuli, je-li k dispozici).

V případě, že učitel nevyužije aktivitu ve **cvičení 2**, může ŽOMJ samostatně nastříhat a skládat jednodušší opozita a zbytek třídy pracuje na **cvičení 3**. Záleží také na tom, co ŽOMJ zvládne.

Cvičení 4) Spojovačka adjektiv s vysvětlením významu.

Vlastní autentický text (popis Anky):

Žáci se seznámí s autentickým rozhovorem dcery a matky (Text 1), který dostanou nakopírovaný, případně jej lze promítnout pro celou třídu. ŽOMJ by měl určitě dostat text vytištěný, aby si do něj mohl zapisovat poznámky, resp. překlad.

V textu jsou pro ŽOMJ zvýrazněné zjišťovací otázky, vedoucí k pochopení informace.

Autorka: Karla Kubíčková

1. Žáci pracují nejprve s neutříděným textem (Text 1). Podtržené části se snaží přeformulovat tak, aby se vyhnuli opakování slov „je“ a „má“.
2. Učitel diskutuje s žáky o tom, jestli byl popis Anky srozumitelný a utříděný nebo chaotický, co mělo být řečeno nejdříve, které informace byly pro matku nejdůležitější. Vyvodí funkci a nutnost osnovy popisu. Třída může předběžně vyvodit jednotlivé body osnovy, poté je učitel shrne a pojmenuje.
3. ŽOMJ si nastříhají Text 2 včetně osnovy a přiřazují k jednotlivým bodům osnovy vhodné informace. Ostatní žáci si mohou jednotlivé části pouze očíslovat, nemusí ho stříhat. Pro ŽOMJ doplníme osnovu o vysvětlení pojmů, aby lépe porozuměl (lze vymýšlet společně s ŽOMJ či s celou třídou).

Osnova:

1. Seznámení s osobou	(Jak se jmenuje, odkud je, kolik je jí let ...)
2. Vnější popis	(Jak vypadá, co vidíme)
3. Vnitřní charakteristika	(Jaká je uvnitř, jaký má charakter)
4. Zájmy, koníčky	(Co ráda dělá)
5. Zhodnocení	(Proč ji má ráda)

Řešení spojování textu s body osnovy:

1. Seznámení s osobou

Anka je z Mongolska.

Žije tady už 3 roky a docela dobře už mluví česky.

Říkáme jí Anka, ale ona se vlastně nejmenuje Anka. Jmenuje se Onorjargal Batsorig.

Jenže tohle jméno skoro nedokážeme vyslovit.

Je jí 13 let, ale nechodíme spolu do třídy. Ona je z Poděbrad.

2. Vnější popis

Je docela vysoká a hodně štíhlá, spíš hubená.

Má delší, černé, rovné vlasy s culíkem.

Nos má krátký a trochu zploštělý. Oči má úzké a hnědé.

Když se zasměje, každý si všimne, jak krásně bílé má zuby.

Zvláštní jsou její ruce, které jsou hodně dlouhé a štíhlé. Stejně tak její prsty jsou jako stvořené pro hru na piano.

3. Vnitřní charakteristika

Je to energická a moc sympatická holka s veselou povahou a je hodná.

Autorka: Karla Kubíčková

Je fajn si s ní povídat, protože nejen mluví, ale dokáže taky poslouchat druhé.

4. Zájmy, koníčky

Chodí spíš sportovně oblečená, vlastně vůbec nevím, že bych ji někdy viděla v sukni.

Anka Je sportovně nadaná.

Má ráda volejbal, stejně jako já. Zajímá se i o atletiku.

5. Zhodnocení

Nejsme sice kamarádky dlouho, ale dobře si rozumíme a jedna druhé se se vším svěřujeme.

4. Třída si do sešitu zapíše osnovu a podle ní (a podle toho jak si jednotlivé části očíslovala) sestaví písemně popis Anky. Podtržené věty přitom nahrazuje barvitějším vyjádřením, tak jak ho před tím žáci vytvořili.
5. ŽOMJ (místo písemného popisu Anky) doplňuje informace o Ance do prázdné tabulky na pracovním listu. Do pravé části tabulky doplní obdobné informace o sobě. Toto využije v příští hodině, kdy žáci mohou například popisovat literární nebo filmovou postavu, pokud by takový popis byl pro něj složitý. ŽOMJ může písemný popis Anky vypracovat za domácí úkol (s dopomocí cvičení 8). Učitel jej upozorní na správnou formulaci „Je...“, „Má...“, „Nosí...“ apod.
6. **Další možné aktivity:** Sestavování dialogu, transformace chaotického popisu v rozhovoru, malování Anky podle popisu.

Cvičení 5)

Žáci se pokusí vhodně použít přirovnání. ŽOMJ má na výběr slovní zásobu k dosažení.

Cvičení 6)

Na textu lze procvičit i shodný a neshodný přívlastek.

Inspirovat se můžete zde (viz Příloha 1 strana 11):

http://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/cj_na_2._stupni_0.pdf

Cvičení 7)

Můžeme použít, chceme-li procvičit tvorbu otázky. Žákům můžeme rozdat jednotlivé nastříhané věty. Třída je postupně čte a ŽOMJ k nim tvoří otázky.

Cvičení 8)

Cvičení je určeno začátečníkům, kteří ještě nejsou schopni sestavit samostatný popis. ŽOMJ vybírají z mužské a ženské varianty zájmen a doplňují pouze slova.

Autorka: Karla Kubíčková

Lze upravit pro popis vlastní osoby, tj. upravit jazykové struktury do 1. os. č. j.

Další možné jazykové struktury:

Je..... Chodí.....
 Má..... Hraje.....
 Nosí..... Zajímá se o.....

Cvičení 9)

Cvičení je určeno pro celou třídu, žáci popisují vybraného spolužáka, ostatní hádají. ŽOMJ popisuje sebe, podle údajů, které o sobě napsal v tabulce.

Cvičení 10), 11), 12), 13)

Jsou určena jako doplňková cvičení pro ŽOMJ, podle jeho jazykové úrovně. Možno zadat i jako domácí úkol.

Cvičení 14)

Zahájíme diskusí o tom, jak se lidé na světě liší. Učitel zapisuje na tabuli návrhy

Možné návrhy:

<i>fyzické znaky - velký-malý</i>	<i>charakter</i>
<i>tlustý-hubený</i>	<i>jazyk</i>
<i>hezký-ošklivý ...</i>	<i>oblečení</i>
<i>barva pleti</i>	<i>způsob života...</i>
<i>náboženství - víra</i>	

Cvičení 15)

Žáci vyplní křížovku a diskutují o významu slova tolerance.

Řešení křížovky:

Stručný plán vyučovací hodiny:

1. hodina

- 1) Jako předtextovou aktivitu můžeme předem pro ŽOMJ využít cv. 1) k procvičení slovní zásoby.
- 2) Dynamická aktivita „na zahřátí“ celé třídy k procvičení zájmen - pantomimické vyjádření slov ze cv. 2.
- 3) Cvičení 3) a 4). Třída pracuje na interaktivní tabuli (není-li k dispozici, použijeme projektor nebo pracovní list), ŽOMJ pracuje buď s třídou nebo vyhledává a spojuje jednodušší opozita ze cvičení 2).
- 4) Práce s vlastním textem, přeformulování vět se slovesy „je“ a „má“ – celá třída ústně. Pokud toto ŽOMJ ještě nezvládne, může si zatím nastříhat text 2 ke správnému sestavení popisu.
- 5) Diskuze o logické stavbě popisu, vyvození a zápis osnovy.
- 6) Třídění textu podle osnovy (očíslovat věty, ŽOMJ skládá nastříhané věty podle osnovy).

2. hodina

- 1) Na úvod cvičení 5), přirovnání.
- 2) Cv. 6 – Přívlastek shodný a neshodný. Vyhledávání přívlastků, společná aktivita Vstane ten, kdo...
- 3) Práce s osnovou a popisem osoby: Žáci zapíší jednotlivé věty ve správném pořadí, tak, jak si je označili a sami zkouší věty přeformulovat – píšou vlastní popis Anky. ŽOMJ vyplní tabulku – klíčový vizuál k porozumění (Osobní údaje, Popis, Charakteristika). Do druhého sloupce zapisuje informace o sobě k případnému popisu osoby v další hodině.
- 4) Diskuze na téma „Čím se člověk od člověka liší?“. Zápis na tabuli.
- 5) Žáci vyplní křížovku a diskutují o významu slova tolerance.
- 6) Hru na popis ve třídě (typ někdo si někoho myslí a podle popisu mají ostatní odhalit koho, může být také například systémem ano/ne).
- 7) Ostatní cvičení zařadíme podle času a potřeby.